

Disclaimer

Dit document is een werkversie en uitsluitend bedoeld als intern kader ter voorbereiding op de Participatieaanpak van de communicatieadviseur. De inhoud is voorlopig, kan wijzigen en er kunnen geen rechten aan worden ontleend. Over dit document heeft nog geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden. Zorgvuldige omgang en beperkte verspreiding worden nadrukkelijk verzocht.

Memorandum

Kaders Participatie Taskforce Veenweide Utrecht

Doel: (tenminste) Informeren en raadplegen van brede groep maatschappelijke partijen over tussentijdse bevindingen en het proces van de Taskforce.

Uitgangspunten:

- Gebruik maken van **bestaande gebieds- en polderprocessen en gesprektafels**
- **Aansluiten** op lopende en formele participatietrajecten, inspraakprocedures
- **Pilots** als belangrijke **ambassadeur** voor het realiseren van de opgaven.
- Gericht afstemmen op **juiste schaalniveau en doelgroep**
- Tussenresultaten delen wanneer deze niet te abstract maar ook niet volledig zijn
- Participatieproces ook gebruiken voor **ophalen** van kansen, zorgen, verifiëren data praktijk, gebiedskennis, praktijkkennis uitvoering.

Betrokkenheid doelgroepen: In fase 1 zullen de agrariërs informatief betrokken worden via de bestaande kennistafels. In fase 2 zal in gebiedsgerichte bijeenkomsten in brede kring waaronder collectieven, TBO's, LTO, NAJK, NMV, en NMU.

Aanleiding: De Taskforce Veenweide Utrecht is in het leven geroepen om de afspraken uit het Ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) 2026–2035 als overheden gezamenlijk verder uit te werken. Maatschappelijke partners hebben een zorg dat zij onvoldoende betrokken zullen zijn bij de ontwikkeling van de geborgde aanpak. Op verschillende bijeenkomsten — waaronder de bijeenkomsten rond het UPLG en het Bodem- en Waterprogramma Utrecht (BBW) — is gevraagd aan te geven op welke manier partijen betrokken zullen worden.

In de Taskforce Veenweiden van april is een notitie over de opdracht voor participatie als hamerstuk meegegaan. Tijdens de Taskforce zijn op dit stuk enkele uitgangspunten voor de participatie aangehaald. Vanwege het belang van een zorgvuldige communicatie en participatie heeft het team een communicatieadviseur aangetrokken die zomer '26 zal starten. Tot die tijd wordt er gewerkt aan de participatieaanpak door de ambtelijke werkgroepen van de Taskforce Veenweide. Dit document biedt de kaders hiervoor als ambtelijk vertrekpunt dat richting geeft aan: doel, doelgroepen, fasering, uitgangspunten en de verhouding tot andere processen.

Voorstel voor besluitvorming:

- Kan de Taskforce Veenweide instemmen met bovengenoemde kaders om de communicatieadviseur een vliegende start te bieden?
- Wil de Taskforce Veenweide nog een richting meegeven op de geschetste dilemma's?

1. Wat doet de Taskforce?

De Taskforce werkt aan een geborgde aanpak voor het terugdringen van broeikasgasuitstoot en het remmen van bodemdaling in de veenweidegebieden in Utrecht. De aanpak sluit aan op het ontwerp-UPLG en de Regionale Veenweiden Strategie (RVS, 2022).

De Taskforce is niet besluitvormend. Ieder zit vanuit zijn eigen rol en bevoegdheden aan tafel. De Taskforce is voorbereidend op besluitvorming: uitgewerkte voorstellen worden geborgd in besluiten van de betrokken overheden (provincie: ruimtelijke ordening en regie; waterschappen: peilbesluiten en waterbeheer; gemeenten: omgevingsplannen; Rijk: landelijke kaders en financiering).

2. Doel van de participatie

De participatie vanuit de Taskforce heeft een helder en afgebakend doel:

Betrokken partijen tijdig informeren en raadplegen over tussenresultaten van de Taskforce, met als doel kennisverrijking, wederzijds begrip en het opbouwen van draagvlak voor de geborgde aanpak – zonder verwachtingen te wekken over meebeslissen.

Dit doel kent vier onderliggende functies:

- **Informeren:** kennis delen over doelen, methodiek, proces en (tussen)resultaten van de Taskforce.
- **Raadplegen:** praktijkkennis, gebiedskennis en ervaringen ophalen die de resultaten verrijken.
- **Verifiëren:** data en aannames uit het joint fact finding-proces toetsen aan de praktijk.
- **Verbinden:** energie in het gebied behouden en vertrouwen opbouwen richting uitvoering.

Expliciet buiten scope:

- Meebeslissen over beleidsscenario's of instrumentkeuzes.
- Participatie als vervanging van formele inspraakmomenten (BBW, peilbesluiten, omgevingsvisie, omgevingsplannen).
- Uitgebreide co-creatieprocessen op Taskforce-niveau.
- Participatie op individueel niveau.

3. Uitgangspunten

3.1 Verwachtingsmanagement is essentieel

Wees van meet af aan helder over wat de Taskforce wél en niet doet. De kaders worden door overheden bepaald; de wijze waarop die worden ingevuld in de polders en gebieden is iets wat lokaal mede wordt bepaald. Dit onderscheid moet consistent worden gecommuniceerd. De BBW-tafelrondes bevestigen dit: deelnemers vragen om vroegtijdige, realistische communicatie.

3.2 Fasering: later meer naar buiten

In de eerste fase (tot en met augustus 2026) ligt de nadruk op intern technisch huiswerk. Communicatie is beperkt en gericht op informeren. Het is in deze fase relevant inzicht te geven in de processtappen die de taskforce doorloopt en inzicht te geven in de denklijnen en ambities vanuit het UPLG. Ondanks dat de resultaten nog niet af zijn volgen uit het proces van UPLG veel vragen (van o.a. agrariërs). Met uitwisseling en gericht informeren willen we rust en duidelijkheid creëren in de gebieden. In de tweede fase (september 2026 – maart 2027) worden resultaten concreter en gebiedsgericht — dan is bredere participatie zinvol en mogelijk. Dit sluit aan op de zorg uit de BBW-sessies: het instrumentarium moet eerst op orde zijn voordat er beleidsmatig concrete richting gegeven wordt aan de doorwerking in de uitvoering.

Fase	Participatieambitie
Fase 1 (sept. 2025 – aug. 2026)	Beperkte inzet: informeren over voortgang, kwartaalupdates, aansluiten bij bestaande tafels. Gericht informeren over de doorwerking UPLG in de taskforce op processtappen. Kleine groep experts betrekken bij methodiek joint fact finding. Participatie via RSG en rondes van het BBW.
Fase 2 (sept. 2026 – maart 2027)	Actiever: raadplegen over tussenresultaten en conceptaanpak met kaartmateriaal en gebiedsdifferentiatie. Bredere groep, inclusief collectieven en gebiedsvertegenwoordigers. Afsluitende bijeenkomst februari 2027.

3.3 Benut bestaande structuren

Maak zoveel mogelijk gebruik van bestaande gespreks- en participatiestructuren. Denk aan: RSG's, kenniscirkel landbouw, natuur- en landbouwtafel, bijeenkomsten in Groene Hart-verband (mits Eemland wordt meegenomen), agrarische collectieven. Voorkomen moet worden dat een nieuw, parallel circuit ontstaat.

3.4 Schaalniveau en doelgroep: gefaseerd en gericht

Niet iedereen hoeft tegelijk betrokken te worden. Start met een kleine groep experts (vertegenwoordigers collectieven, KSBGH, deskundigen) waarbij de methodiek joint fact finding op hoog abstractieniveau doorgenomen wordt. In een latere fase wordt de uitwerking van de methodiek gebiedsgericht met resultaten en kaartmateriaal besproken met een bredere doelgroep.

Doelgroep	Wanneer en hoe
Bestuurlijke achterbannen (colleges, staten, besturen)	Doorlopend – kwartaalupdates, informeren over aanpak Taskforce en verslagen Taskforce-bijeenkomsten
Gebiedsregisseurs (intern)	Doorlopend – regelmatige informatiedeling als schakel naar gebiedsprocessen
Provinciale beleidsmedewerkers (intern)	Doorlopend – regelmatige informatiedeling als schakel naar andere beleidsafdelingen
Experts en vertegenwoordigers collectieven / KSBGH	Vroeg in fase 2 (sept–okt 2026) – klein overleg over methodiek en bevindingen
Bredere kring: collectieven, TBO's, LTO, NAJK, NMV, en NMU	Midden fase 2 (nov 2026) – gebiedsgerichte bijeenkomsten met kaartmateriaal

3.5 Wederzijdse uitwisseling, niet alleen zenden

Participatie is meer dan informeren. De waarde zit ook in wat wordt opgehaald: praktijkkennis over uitvoerbaarheid, gebiedskennis die data aanvult of nuanceert, signalen over draagvlak en zorgen. De BBW-sessies laten zien dat er veel waardevolle praktijkkennis leeft bij gebiedspartijen — denk aan de rol van rendabele landbouw, de werking van specifieke gebieden (bv. Spengen) en de spanning tussen conflicterende doelen.

3.6 Taal van het gebied

Er bestaat een kloof tussen de taal van beleid/overheid en die van het gebied. Communicatie moet vertaald worden naar begrijpelijke, concrete termen. Dit is ook expliciet benoemd in de BBW-sessies.

3.7 Pilots en ambassadeurs

Bestaande en nieuwe pilots in veenweidegebieden zijn belangrijke ambassadeurs voor de opgave. Behoud de energie die op veel plekken aanwezig is. Communicatie die aansluit bij positieve ervaringen uit de praktijk werkt beter dan abstracte beleidsmededelingen.

4. Bestuurlijke dilemma's en afwegingen

Bij het opstellen van de Participatieaanpak spelen de volgende bestuurlijke dilemma's. De communicatieadviseur houdt hier rekening mee bij de uitwerking.

Dilemma	Richting / kader
Timing: behoefte aan communicatie, maar huiswerk is nu nog niet af	Fase 1 beperkt en informatief; bredere participatie pas in fase 2 als er iets concreets ligt. Kwartaalupdates als minimale communicatie om betrokkenheid te behouden.
Ontbreken van eenduidige definitie van de geborgde aanpak, huiswerk is nu nog niet af	Ook hier in fase 1 beperkt beeld delen; bredere participatie start in fase 2 met een concrete definitie. Kwartaalupdates als minimale communicatie om betrokkenheid te behouden.
Veranderende inzichten onderweg vs. lopende gebiedsprocessen	Transparant communiceren over het proces, niet alleen uitkomsten. Koppel expliciet aan formele besluitvormingsmomenten.
Tijdsdruk 2035 vs. zorgvuldigheid	Participatie mag het inhoudelijk proces niet ophouden. Gefaseerde, bewust gekozen momenten — geen ad-hoc participatie.
Conflicterende doelen en afwegingssystematiek	Communiqueer helder dat de Taskforce bouwstenen ontwikkelt voor gebiedsprocessen, maar de integrale afweging plaatsvindt in de RSG's en formele procedures.
Verwachtingen over invloed: partijen willen meepraten, kaders liggen bij overheden.	Consequent communiceren: overheden bepalen kaders, gebieden en polders bepalen het 'hoe'.

5. Indicatieve procesplanning participatie

Onderstaande planning is indicatief en wordt uitgewerkt in de Participatieaanpak. De Taskforce-bijeenkomsten vormen de ankerpunten.

Moment	Participatie-activiteit
April 2026 – Taskforce bijeenkomst	Eerste aanzet notitie participatie in Taskforce
Mei 2026	Aansluiten bij RSG-West en participatiesessie BBW
Juni 2026 – Taskforce-bijeenkomst	Vaststellen kaders Participatieaanpak en communicatiestrategie. Start met uitwerken aanpak kwartaalupdates.
Begin Q3 2026	Expert-sessie over methodiek joint fact finding met afgevaardigden collectieven / KSBGH en deskundigen.
September-oktober 2026	Raadpleging over eerste resultaten werkgroepen via bestaande tafels (RSG's, kenniscirkel).
November 2026 – Taskforce-bijeenkomst	Gebiedsgerichte bijeenkomsten met kaartmateriaal en urgentiekaart; feedback ophalen op concept geborgde aanpak.
Februari 2027 – Afsluitende bijeenkomst	Brede bijeenkomst met maatschappelijke partners: presentatie eindresultaten, terugkoppeling op inbreng.

6. Opdracht en randvoorwaarden aan de communicatieadviseur

Op basis van de beschreven kaders stelt de communicatieadviseur een Participatieaanpak en Communicatiestrategie op, gereed voor de Taskforce-bijeenkomst van september 2026. Het plan bevat minimaal:

- **Participatieplan en communicatiestrategie:** uitgewerkte communicatiedoelstellingen per fase en doelgroep.
- **Doelgroepanalyse:** wie zijn de relevante partijen, wat zijn hun belangen en vragen, hoe bereik je ze?
- **Participatieladder:** per doelgroep en moment helder maken welk niveau (informeren / raadplegen / adviseren) van toepassing is.
- **Middelen en kanalen:** welke vormen van communicatie en participatie worden ingezet?
- **Fasering en planning:** uitgewerkte activiteitenkalender afgestemd op de Taskforce-planning.
- **Verbinding formele procedures:** hoe sluit de participatie aan op inspraakprocedures van de afzonderlijke overheden (BBW, peilbesluiten, omgevingsvisie, omgevingsplannen)?

De communicatieadviseur stemt de aanpak af met het kernteam en verkent geschikte bestaande tafels via onder andere de RSG's. Naar verwachting kan in de Taskforce van 22 september de Participatieaanpak gepresenteerd worden.